

Lausunnon aihe: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/12957/2023

Energiateollisuus ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi merituulivoimasta talousvyöhykkeellä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Energiateollisuus ry (ET) kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Suomella on erinomaiset edellytykset menestyä energiasiirtymässä. Meillä on hyvät olosuhteet lisätä puhtaan energian tuotantoa, ja näin mahdollistaa teollisuuden prosessien, liikenteen ja lämmityssektorin päästövähennykset. Puhtaalla energialla houkuttelemme Suomeen teollisuuden investointeja, ja niiden mukanaan tuomia työpaikkoja, tuloja ja hyvinvointia.

Merituulivoiman saatavuus on merkittävä tekijä, kun vähäpäästöistä energiaa käyttävä teollisuus harkitsee investointien sijaintimaata. Merituulivoima tuottaa sähköä maatuulivoimaan tasaisemmin, ja sen yhteyteen on myös mahdollista rakentaa vedyntuotantoa palvelemaan teollisuuden tarpeita. Merituulivoiman hyödyt Suomelle muodostuvatkin erityisesti sen mukana tulevista teollisuuden investoinneista. Tämä tulee huomioida myös, kun luodaan kehystä talousvyöhykkeen merituulivoiman kilpailutuksille.

Keskeiset huomiot

- ET pitää tärkeänä, että kilpailutuksen arviointiperusteet ovat julkisia ja malli ennakoitava ja avoin.
- Kilpailutuksessa tulee painottaa laadullisia kriteerejä. Merituulivoiman hyödyn Suomelle tulisi tulla ensisijaisesti puhtaan energian ja sen houkuttelemien teollisuuden investointien ja niiden tuomien työpaikkojen, tulojen ja hyvinvoinnin kautta.
- Avoimet, tasapuoliset ja läpinäkyvät laadulliset kriteerit ovat tärkeitä kilpailutuksen onnistumisessa. Laadullisten kriteerien tulee mahdollistaa osallistuminen markkinoille niin uusille toimijoille kuin jo aiemmin merituulivoiman parissa toimineille toimijoille.
- Valtioneuvoston tulee päättäessään kilpailutettavasta alueesta kuulla hankekehittäjiä, joilla on tietoa alueiden sopivuudesta. Tämä on tärkeää, jotta valitut alueet ovat taloudellisesti soveltuvia merituulivoimatuotannon näkökulmasta, ja hankekehityksessä päästään etenemään mahdollisimman sujuvasti ja ripeästi.
- Valtioneuvosto tulisi velvoittaa kilpailutusaikataulusta päättäessään pyrkimään kilpailuttamaan alueita mahdollisimman ripeästi ja suunnitelmallisesti, jotta Suomi on kilpailukykyinen investointikohde merituulivoimalle.
- Kilpailutukset tulee käynnistää mahdollisimman pian. Tämä vaatii, että valtioneuvoston asetuksen ja kilpailutusten valmisteluun varataan riittävät resurssit, ja työ etenee suunnitellussa aikataulussa niin, että ensimmäiset kilpailutukset käynnistyvät vuonna 2025.
- ET ehdottaa poistettavaksi luonnoksessa esitettyä rajausta, jonka mukaan Energiaviraston olisi keskeytettävä kilpailutus, jos kilpailutuksessa olisi alle kolme osallistujaa. Pidämme tärkeänä, että merituulivoimahankkeet pääsevät etenemään ripeästi, eikä kilpailutukselle ja näin ollen merituulivoiman hankekehitykselle muodosteta keinotekoisia esteitä.

Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kilpailu ja markkinoiden toimivuus

Esitysluonnoksen mukaan talousvyöhykkeen merituulivoiman kilpailutuksessa sovellettavat arviointiperusteet ja niiden painotukset valinnassa säädettäisiin asetuksella ja ne ovat julkisia, ja mallin avoimuus parantaa oikeusvarmuutta ja yritysten mahdollisuuksia ennakoida omaa asemaansa kilpailutuksessa. ET pitää tärkeänä, että arviointiperusteet ovat julkisia ja malli ennakoitava ja avoin.

Investoinnit

Huolenamme on, että esitysluonnoksessa kuvastusti hankekehitys talousvyöhykkeellä hidastuu lakimuutoksen myötä, etenkin kun hankkeissa eteneminen nykyisen lain mukaisesti ei ole mahdollista. Myös nykyisellä lainsäädännöllä edetessä toimijat huomioisivat muun muassa ympäristön, merellisten toimintojen yhteensovittamisen ja energian siirron järjestämisen näkökulmat.

Pidämme erittäin tärkeänä, että laki, sen myötä annettava valtioneuvoston asetus sekä kilpailutuksen valmistelut etenevät ripeästi. Ruotsissa vastaavan lakihankkeen ollessa käynnissä toimijoiden on ollut tästä huolimatta mahdollista edetä luvituksessa ja hankekehityksessä olemassa olevan lain mukaisesti. Huolena onkin, että merituulivoimainvestoinnit ja niiden mukana teollisuuden investoinnit toteutuvat muissa sijainneissa kuin Suomessa.

Vaikutukset viranomaisiin

Suomessa merituulivoimaa kehitetään markkinaehtoisesti, jolloin luvituksen sujuvuus on äärimmäisen tärkeä tekijä investointien houkuttelussa. Tarvittavien resurssien varmistaminen kilpailutukseen sekä luvitukseen muodostuu näin ollen kriittiseksi.

Säännöskohtaiset perustelut

Palaute alueen valinnasta

ET pitää tärkeänä, että esitysluonnoksessa kuvastusti valtioneuvosto päättäessään kilpailutettavasta alueesta kuulee hankekehittäjiä, joilla on tietoa alueiden sopivuudesta. Tämä on tärkeää, jotta valitut alueet ovat soveltuvia merituulivoimatuotannon näkökulmasta.

Lisäksi haluamme painottaa, että valtioneuvosto tulisi velvoittaa kilpailutusaikataulusta päättäessään pyrkimään kilpailuttamaan alueita mahdollisimman ripeästi ja paljon, jotta Suomi on kilpailukykyinen investointikohde merituulivoimalle.

Pidämme hyvänä lakiluonnoksessa esitettyä lähestymistapaa, jonka mukaisesti merialuesuunnitelmien energiantuotantoon tarkoitettujen alueiden rajauksia ei tulisi noudattaa kilpailutettavien alueiden valinnassa, mutta merialuesuunnitelmia voisi hyödyntää soveltuvien alueiden selvittämisessä. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, merialuesuunnitelmissa ei ole riittävästi tietoa esimerkiksi merialueiden taloudellisesta soveltumisesta merituulivoimaan, ja energiantuotantoalueiden rajaukset eivät tämän vuoksi anna tarpeeksi tietoa esimerkiksi kyseisten alueiden merenpohjan soveltuvuudesta merituulivoimarakentamiseen.

Palaute vakuuksista (osallistumisvakuus ja edistämismakuus)

ET pitää tärkeänä, että molempien vakuuksien taso pysyy kohtuullisena, jotta vakuus ei aiheuta haittaa hankekehitykselle.

ET pitää hyvänä lähestymistapaa, jossa vakuutta kerrytetään asteittain. Kuitenkin mikäli hanke ei pääse etenemään toimijasta riippumattomasta syystä, tulisi vakuudet palauttaa toimijalle.

Palaute maksuista (osallistumismaksu ja hyödyntämismaksu)

ET painottaa, että maksujen tulee pysyä kohtuullisina. Merituulivoiman hyödyn Suomelle tulisi tulla ensisijaisesti puhtaan energian ja sen houkuttelemien teollisuuden investointien ja niiden tuomien työpaikkojen, tulojen ja hyvinvoinnin kautta.

Osallistumismaksun suuruuden tulee olla tarkkaan perusteltu.

Pidämme hyvänä, että hyödyntämismaksun maksaminen ajoittuisi tuulivoimapuiston tuotantoaikaan.

Pidämme hyvänä lähestymistapaa, jossa kilpailutuksessa painotetaan laadullisia kriteerejä. Emme kannata esitysluonnoksessa ehdotettua 5 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista minimihintaa hyödyntämismaksulle, vaan voittajan valinnassa tulisi painottaa laadullisia kriteerejä.

Muu palaute kilpailutuksesta

Haluamme painottaa, että keskeistä on mahdollisimman ripeä eteneminen valtioneuvoston asetuksen suhteen, jotta toimijoilla on mahdollisimman nopeasti selkeä näkymä toimintaympäristöstä.

Avoimet, tasapuoliset ja läpinäkyvät laadulliset kriteerit ovat tärkeitä kilpailutuksen onnistumisessa. Laadullisten kriteerien tulee mahdollistaa osallistuminen markkinoille niin uusille toimijoille kuin jo merituulivoiman parissa toimiville toimijoille.

Ehdotamme poistettavaksi esitysluonnoksen 13 §:ssä esitettyä rajausta, jonka mukaan Energiaviraston olisi keskeytettävä kilpailutus, jos kilpailutuksessa olisi alle kolme osallistujaa. Pidämme tärkeänä, että merituulivoimahankkeet pääsevät etenemään ripeästi, eikä kilpailutukselle ja näin ollen merituulivoiman hankekehitykselle muodosteta keinotekoisia esteitä.

Palaute muutoksenhausta

Pidämme tärkeänä, että luvituksen sujuvoittamiseksi talousvyöhykkeen merituulivoiman lupajärjestelmässä ei lisätä valituskohtien määrää nykyisestä. Kannatamme lainsäädännön uudistuksen periaatteena hallitusohjelman mukaista lähestymistapaa, jonka mukaisesti hallitus uudistaa lupaprosesseja koskevia valituskäytäntöjä siten, että samasta asiasta voisi valittaa hallinto-oikeuteen vain kerran. Pidämme tärkeänä, että keskeisiin hallintotuomioistuimiin varataan riittävät resurssit valitusten käsittelyä varten, jotta luvitus etenee sujuvasti.

Palaute asetuksella myöhemmin säädettäviin asioihin liittyen

Valtioneuvoston asetus tulisi säätää mahdollisimman ripeästi, jotta kilpailutuksissa päästään etenemään. Kilpailutukset tulee käynnistää mahdollisimman pian. Tämä vaatii, että valtioneuvoston asetuksen ja kilpailutusten valmisteluun varataan riittävät resurssit, ja työ etenee suunnitellussa aikataulussa niin, että ensimmäiset kilpailutukset käynnistyvät vuonna 2025.

Kilpailutuksessa tulisi painottaa laadullisia kriteerejä hinnan sijaan.

Laadullisten kriteerien tulee olla läpinäkyviä ja tasapuolisia. Niiden tulee mahdollistaa osallistuminen markkinoille niin uusille toimijoille kuin jo merituulivoiman parissa toimiville toimijoille.

Lisätietoa

Annina Alasaari

Asiantuntija

Energiateollisuus ry

puh: + 358 50 574 8233

email: annina.alasaari@energia.fi